

Поздравна реч, Миодрага Ђукића,
председника Културно-просветне заједнице Београда, на свечаној предаји награде “Златан
беочуг”, за 2003. годину

На многаја лѐта

Из године у годину верујемо да ће срце и разум једног народа победити опскурност времена садашњег и освојити мало светлости како би мисао нашла уточиште и креативно упориште у Србији.

Али, авај! Борба је тешка, пред изазовима атавизма и сила деструкције чије се струје упорно боре да нам путеве помрсе и резултате изравнају са навиком. Прекомерно присуство релативизације у култури и волунтаризам у политици ефектно поништавају не само резултате нашег савременог труда већ и дела

баштињена претходним генерацијама. Изгубили смо, чини се, не само достојанство, већ и осећај мере и према себи и према другима, па тамо где би очигледна неправда требало да нас љути, више цвилимо него што се жестимо, па чак и све више ћутимо, као да нам вредности живота више ни- шта не значе, помирени са поразом и пре борбе.

На жалост, свима нам је јасно да ова индоленција не слуги на добро. Али, из године у годину сви се надамо да ће бити боље, да ће циљ, макар колико низак, зауставити овај дубок пад; да се више очигледни губитак времена не може толерисати и да нам бесконач но послушнвање и очекивање не могу заменити рад, циљеве и средства за њихово остваривање. Не може бити горе, тешимо се.

Наша друштвена култура, међутим, тај синоним за духовну истанчаност, национални идентитет и народну просвећеност, не само да се и даље официјелно игнорише и багателише, не само да државни чиновници инхибирају свако креативно прегнуће, него често својим нерадом, инфериорношћу и инфериорно здробљени друштвено-економским и политичким проблемима заустављају савки прогрес, бацајући нас на маргине убрзаног и моћног света који у својој милитантној урбаности показује тенденцију да нас помете са мапе овог времена. Мислећи део овог народа упозорава на опасности којима смо систематски изложени, на реалну опасност да као култура, па према томе и нација, заувек нестанемо, заједно са анемонама и својим нежним траговима, упориштима наше самобитности, средњовековним манастирима и црквама. Кад нам је, само пре неколико година, представник моћног лобија западних убица, који ми еуфемистички називамо НАТО пакт, господин Ахтисари запретио да ће после касетних бомби бачених на српске градове у подне када су улице биле пуне прво грађана а затим њихових измешаних крвавих делова тела, бацити атомску бомбу на Београд, разумели смо поруку и тешка срца препустили језгро српске духовности, Косово и Метохију, Шиптарима. Веровали смо да ће бар Дечане, Грачаницу, Богородицу Љевишку, тај бисер над бисерима сакралне архитектуре и сликарства, просвећена Европа сачувати од талибанске верске мржње и ватре разуларених исламских фундаменталиста и међународних терориста. Али, армагедонске димензије зла увериле су нас да смо опет, и по ко зна по који пут, преварени. Сви знамо какав је бестијалан погром вршен над српским народом пре само неколико дана, колико десетина православних манастира и црква је попаљено на Косову и Метохији, који су протеклих векова, и поред ратних разарања и страха, успели да сачувају божанске примерке српске цивилизације, да би у само неколико дана ничим изазвани Шиптари, под покровитељством снага Уједињених Нација, починили злочин који превазилази талибанско уништавање будистичких храмова и пагода у Авганистану. Сви знамо како су због тога талибани и читав авганистански народ били сурово кажњени од америчке демократске солдатеске, али зато шиптарски терористи мирно спавају у својим кућама, крај недавно попаљених српских домова, и то под заштитом те исте војне силе. Волели бисмо када би неко могао да нам објасни како да то схватимо, јер једино решење које се намеће, очигледно,

одбијамо да прихватимо. Уосталом, ко може да схвати паљевину Хиландара, који за нашу националну културу више значи него Лувр за француску или Ермитаж за руску. И хоће ли паликуће Хиландара дочекати казну народа (за божију знамо) који је овим чином лишен не само сопственог хуманистичког достојанства, него и будућности која је вековима безбедно почивала у Хиландарским трезорима прошлости.

Хоће ли бити пред лице правде изведени и они зликовци који су недавно под окриљем српског јада и несреће запалили два културно историјска споменика исламске традиције у Србији, џамију у Нишу и Бајракли џамију у Београду, које ни Карађорђе, у жару ослободилачке револуције, није хтео да руши. Све су то питања која нам као неидентификовани тамни облаци замрачују видик у непосредну будућност и уносе додатно неспокојство у наше душе. Али, ако светлости нема у захукталим међународним институцијама, нема је, на жалост, ни у нашим, анемичним, које годинама суицидално релативизујемо и гасимо под изговором да разбуктавају и подупиру национализам, како се, иначе, модерном политичком лексиком обележавају напори наше интелектуалне елите да упозори српски народ на озбиљне опасности у које га упорно и конзистентно доводе незнање, лењост, морална запуштеност, апатија и, пре свега, замена теза, то јест, да не траже кривицу за свој положај у другима него у себи, свом односу према себи и другима. Недовољно уважавање интелектуалне супстанције које су још Библија и гностичари, као Мудрост, стављали уз самога Бога, пре почетка стварања света, говори о дубокој деканденцији српског грађанског друштва и јасно сведочи у прилог наше националне погубљености. Да ли ми, заиста, верујемо да је пут у троглодитске услове живота, којима се у пракси оштро приближавамо, начин да приђемо онима који нас, заједно са нашим навикама с гнушањем одбацују. Да ли ми, заиста, верујемо да ће нас неконтролисани изливи беса примитивне гомиле на улицама Београда довести до било каквог позитивног решења наше дубоке изолованости и упорног и тврдоглавог одбацивања правила света, који у своје антисептичке салоне не пушта рудиментарни зној Балкана и фосилизиране балканске симболе. Пре него што помислимо на наше заносне илузије о белом свету, неопходно је да се вратимо к себи, свом историском корену и духовном упоришту, али не у ескапистичком маниру на фројдовски начин већ у знаку и духу народне мудрости о утви златокрилој, у којој лежи наша бесмртност. Да се вратимо својој култури, баштини и новоствореним вредностима, радним манирима, и да једном заувек заборавимо да је диплома факултета поуздан сертификат наше интелектуалности и образованости, да се вратимо такозваном радном столу, да пратећи достигнућа вредног света и сами допринесемо нечим због чега ће нас више поштовати и признати као део сопственог интегритета.

Наш фамозни жал за светом и виртуелни отпор према виртуелном новом светском поретку нису светлост на крају тунела у нашим главама већ обичне пуке предрасуде људи који не схватају суштину неопходности сопственог преображаја. У озбиљно начетом систему рада као есенцији сваког људског бића, и кризи вредности, једини спас лежи у обнови друштва и признавању, без бирократске ароганције и надмености некомпетентних, свих очигледних вредности које генерација наших савременика ствара у веома отежаним условима. Својевремено сви смо читали песме Стевана Раичковића.

Успавајте се где сте затечени
По свету добри, горки занесени,
Ви руке по трави, ви уста у сени,
Ви закрвављени и ви заљубљени.

Зарастите у плав сан камени
Ви живи, ви сутра убијени,

Ви црне воде у беличастој пени

И мостови над празно извијени.

Заустави се биљко и не вени:

Успавајте се, ко камен, невени,

Успавајте се тужни, уморени,

Последња птицо мом лику се окрени

Изговори тихо ово име

И онда се у ваздуху скамени.

Сваки стих смо знали напамет, уживали у његовој версификацији, блиставим поетским синтезама, заносним алегоријама, усхићењу моћима живота, лепоте и љубави, стваралачком снагом креативне дијалектике савршено изражене у његовој софистицираној поетици, а данас, такође, сви добро знамо да сваки тираж било које новонастале савремене књиге не прелази број чланова Удружења књижевника Србије. Па и да је бар сви регистровани књижевници прочитају (дозволићете ми ову очигледну шалу) што је са десетинама хиљада осталих високих интелектуалаца, од којих многи у свом животу (бојим се да то изрекнем, али морам) никада не прочитају ниједну једину књигу. Ни једну песму. Ни један стих.

Е, у том стандарду и једино у њему, достигли смо тај, последњих година толико глорификовани Запад, који има високу технологију, неговане институције, чисте аутобусе, возове, авионе и надасве чисте јавне клозете и градске улице. Шта ми у Београду и Србији имамо од свега тога? Готово ништа.

Али, где парадокса! Имамо, заиста имамо песнике које свет нема, сликаре, писце, музичаре, композиторе, вајаре, глумце и певаче, архитекте и урбанисте, врхунске кустосе и историчаре уметности, имамо чудесну Србију коју свет нема, али коју са све очигледнијом жељом (Боже! Па чак и намером) погледује, имамо сјајне уметнике до којих ова држава углавном не држи, које не уважава и које не поштује, имамо такве величанствене ствараоце и неуморне генераторе духа који су управо она светлост којом Србија зрачи у густом политичком мраку, беспућу и безумљу.

Даме и господо, добитници највећих признања Културно-просветне заједнице Београда, Златних беоцуга, ствараоци и утемељивачи нових вредности, чувари баштињених драгоцености прошлих генерација српских хуманиста! Управо због те светлости, Србији од вајкада инхерентне, данас смо се окупили у овом здању Централног дома војске, једној такође изузетно значајној установи наше националне културе. Са великим узбуђењем и сасвим одговорно истичем част која ми је указана да на овом свечаном скупу поделим ваше уверење да су српска интелектуална елита, Српска православна црква и српска војска управо оно свето тројство Србије које је очувало, не само духовни интегритет народа него и државну самосталност у већој мери него што су им генерације политичара то омогућавале. Сви смо ми данас дошли овамо да укажемо захвалност и поштовање делима награђених, од дивне госпође Дивне Ђоковић, па преко моћног медијског гиганта “Вечерњих новости”, “Застава филма” и Универзитета “Браћа Карић”, те необичне

велике породице која је све своје радне способности, обдарености и вредноћу уградила у саме темеље просперитета земље Србије.

Пред нама су, разуме се, сјајне институције и личности наше културе и доказаних пријатеља из Европе: Француски културни центар, Професор Стјепан Филеки, сликар, Љубивоје Ршумовић, књижевник, професор

Миодраг Живковић, скулптор, професор Александар Шандоров, пијаниста, Лола Новаковић, истакнути естрадни уметник, Универзитет “Браћа Карић” који смо непосредно малочас поменули, затим, Љиљана Благојевић, глумица, Динко Давидов, историчар уметности, Радмила Станковић, новинар, Милан Субота, водитељ, сценариста, композитор, Милутин Чолић, филмски и позоришни критичар, Драгослав- Павле Аксентијевић, појац и академски сликар, Слободан Милеуснић, директор Музеја Српске православне цркве, Драган Бабић, књижевник, новинар и публициста и Савез културно уметничких друштава Београда. Посебна признања – ПОВЕЉЕ за изузетан допринос култури Београда и Културно-просветној заједници Београда добили су 063 Мобтел Србија, Комнетинг, Милоје Поповић и Друштво архитеката Београда.

За сам крај овог свог кратког обраћања оставио сам да изразим и личну усхићеност и захвалност вашем неизмерном делу и величанственом поклону који сте целим вашим надахнућем, целим вашим радним веком и вашим досадашњим животима учинили нашој заједници, мајци Србији! На многаја љета! Београд, 6. 04. 2004. године

Београд, 6. 04. 2004. године